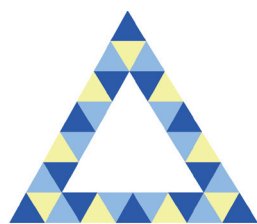

Politiskt
program
Politiittinen
ohjelma

Sverigefinska Ungdomsförbundet
Ruotsinsuomalaisten Nuorten Liitto

SVERIGEFINSKA UNGDOMSFÖRBUNDET
RUOTSINSUOMALAISTEN NUORTEN LIITTO

Ruotsinsuomalaisten Nuorten Liitto
Sverigefinska Ungdomsförbundet

+46 (0)72 858 0031, info@ungfin.se
www.ungfin.se

© Sverigefinska Ungdomsförbundet

Ruotsinsuomalaisten Nuorten Liiton Poliittinen Ohjelma

Sverigefinska Ungdomsförbundets Politiska Program

Sverigefinska Ungdomsförbundet (Ruotsinsuomalaisten Nuorten Liitto, The Sweden-Finnish Youth Organization) är ett förbund för sverigefinska ungdomsföreningar. Förbundet vill uppnå ett samhälle där sverigefinska barn och unga kan behålla och utveckla sitt språk, kultur och identitet. Detta gör vi genom att stötta unga sverigefinnars organisering på sina villkor och genom att vara barn och ungas röst i den förda minoritetspolitiken.

Det politiska programmet är ungdomsförbundets gemensamma intressepolitik för att stärka sverigefinska barn och ungas språkliga och kulturella rättigheter samt för att främja det finska språket i Sverige. Programmet är den grund som förtroendevalda kan luta sig mot då dessa representerar ungdomsförbundet på samrådsmöten, i media och i övriga sammanhang. Detta program är grunden för Sverigefinska Ungdomsförbundets förda minoritetspolitik.

1. Modersmålsundervisning

I dag får inte sverigefinska barn och unga tillräckligt mycket tid att utvecklas i sitt modersmål. Konsekvensen är ett bristande språk, eller i värsta fall - inget språk alls. För oss sverigefinnar är språket den viktigaste faktorn som enar vår folkgrupp.

Utan kunskaper i finska eller med ett bristfälligt språk uppkommer svårigheter att kunna uttrycka sin sverigefinska identitet. Europarådet har kritiserat Sverige att skillnaderna mellan landets kommuner är stora. I en del kommuner får eleverna så lite som 30 minuter i veckan¹. Inte ens den tid som landets bättre kommuner erbjuder på 60 minuter i veckan räcker till för att eleverna ska kunna utveckla ett levande språk². Europarådets rekommendation är att modersmålsundervisning för nationella minoriteter ska omfatta 4-5 undervisningstimmar i veckan, men inte lägre än 3 undervisningstimmar. Det offentliga verkar inte förstå att det krävs tusentals timmar att lära sig ett språk och bli flytande - framförallt då man har ett starkt omkringliggande majoritetsspråk.

Förslagspunkter:

- att en minimitid fastställs för modersmålsundervisningen i de nationella minoritetsspråken
- att timantalet omfattar minst 3 undervisningstimmar i veckan

¹ Sveriges Radio: Så mycket minoritetsspråk ger kommunerna.

<http://sverigesradio.se/sida/gruppsida.aspx?programid=185&grupp=22730&artikel=6364721>

² Sveriges Radio: Forskare i Europarådet: Sverige ligger på absoluta bottenivån.

<http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=185&artikel=6376922>

En stor del av sverigefinska barn och unga har ytterligare ett språk i hemmet förutom svenska och finska. Den nuvarande lagstiftningen gör det inte möjligt för elever att välja modersmålsundervisning i fler än ett språk. Då minoritetslagen finns till för att stärka finskans ställning i Sverige är det inte acceptabelt att dessa strukturer begränsar sverigefinska barn och ungas möjligheter att utveckla sin finska.

I skolförordningen finns i dag redan ett undantag för den romska minoriteten där en romsk elev som kommer från utlandet får ges modersmålsundervisning i två språk³. Vi vill att det sker en strukturell förändring rörande undervisningen för alla de nationella minoriteterna. Att en elev tvingas välja mellan två språk riskerar att skapa en intern kamp mellan elevens modersmål samt tvingar fram en onödig rangordning av ens identitet. I familjer med två modersmål har eleverna tvingats varva modersmålen vartannat läsår. Resultatet är ännu mindre undervisning i finska⁴.

Förslagspunkter:

- att elever tillhörandes de nationella minoriteterna ska kunna erbjudas modersmålsundervisning i två språk

Sverigefinska Ungdomsförbundet tror på intersektionalitet. Detta innebär att vi ser att det är flera olika delar som skapar vår identitet. Vi behöver inte välja vår identitet, utan kan vara flera saker samtidigt. Vi kan vara sverigefinnar, svenskar, finländare, världsmedborgare, stockholmare, göteborgare eller tornedalingar samtidigt. Inom vår folkgrupp har vi individer som tillhör flera folkgrupper. En del individer tillhör både den sverigefinska, tornedalska och romska folkgruppen och en del individer är

tvåspråkiga från Finland som både är sverigefinnar och finlandssvenskar. Fortsättningsvis har vi även många personer som tillhör en till kultur utöver den svenska och den finska. För att vi har en intersektionell syn är det naturligt för oss att kalla oss sverigefinnar och inte använda begrepp som halvfinnar. Vi är en folkgrupp där individernas olikheter skapar helheten. Vi är alla olika, men vi delar alla bakgrunden till det finska språket.

Förslagspunkter:

- att modersmålsundervisning ingår i den garanterade undervisningstiden
- att modersmåls lärare blir en naturlig del av skolornas lärarlag
- att modersmålsundervisning ska kunna ersätta moderna språk för att möjliggöra en ökning av timantalet
- att moderna språk som skolämne introduceras i årskurs 4

I dag åsidosätts modersmålsundervisningen och hamnar utanför den garanterade undervisningen⁵. För eleven innebär detta längre skoldagar och att man står inför ett val. Att välja mellan modersmålsundervisning, fritidssysselsättning eller umgås med sina vänner. Detta gör att elevens engagemang minskar och att studier i modersmål inte känns meningsfullt. Detta riskerar att vända sverigefinska barn emot det finska språket. Det är inte rimligt att barn ska tvingas välja mellan skolundervisning och fritidssysselsättning. Sverigefinska lärarförbundet, dit många sverigefinska modersmåls lärare är anslutna, har länge efterfrågat att modersmålsundervisningen integreras i den garanterade undervisningen.

3 Skolförordning (2011:185), 5 kap. Utbildningen, 9 § Modersmålsundervisningen

4 Sveriges Radio: Malin Tittosen perheessä on kaksi äidinkieltä: suomi ja espanja.

<http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=185&artikel=6379117>

5 Sveriges Radio: Timme för timme - här är hela grundskolan.

<http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=185&artikel=6368528>

Många modersmåslärare vill delta i lärarnas arbetslag för att knyta kontakter med andra lärare samt att kunna skraddarsy elevernas modersmålsundervisning till de teman som behandlas i övriga skolämnen. Eftersom modersmålsundervisningen ligger utanför den garanterade skoltiden har modersmåslärarna vanligtvis egna utvecklingssamtal med elev och vårdnadshavare. En modersmåslärare ska fokusera på att undervisa - inte fokusera på mer byråkrati och pappersarbete.

Sverigefinska Ungdomsförbundet ser det lämpligt att modersmålsundervisningen schemaläggs på morgonen och att övriga ämnen förskjuts en timme. Regeringen gör inga scheman - detta görs av rektorer, men vi ser att denna önskvärda schemaläggning blir en realitet om skolförordningen ändras och modersmålsundervisningen hamnar inom ramen för den garanterade undervisningstiden. Modersmålet är en rikedom - inget straff. Därför är längre skoldagar ingen bra lösning. Vi ser det även som en intressant lösning att modersmålsundervisningen för grundskole- och gymnasieelever ska kunna arrangeras istället för ett modernt språkval. Detta möjliggör att modersmålsundervisningen ryms med i den garanterade undervisningen samt att timantalet höjs i snitt med 2 timmar i veckan.

Det krävs tusentals timmar för att lära sig ett språk och bli flytande. Många känner nog igen sig att man aldrig riktigt lärde sig sitt moderna språk ordentligt. Syftet med språkvalet är att utveckla ett levande språk. I och med att vi driver att modersmålsundervisningen ska kunna ersätta moderna språk ser vi det naturligt att moderna språk redan introduceras som skolämne i årskurs 4. Barn är fantastiska och håller isär språk. Det är inte problematiskt att både lära sig engelska och ytterligare ett språk samtidigt.

Majoriteten av de sverigefinska eleverna går inte på en sverigefinsk grundskola utan deltar i den finskspråkiga modersmålsundervisningen på

svenskspråkiga grundskolor.

Mer än en tredjedel av Sveriges kommuner erbjuder inte modersmålsundervisning i finska. I vissa kommuner finns inte elever som önskar undervisning, men många kommuner anger lärarbristen som orsak. Bland de kommuner där undervisningen ställts in på grund av svårigheter att hitta lärare finns stora sverigefinska kommuner som Hallstahammar och Uddevalla⁶.

Mer än en tredjedel, 37 %, av Lärarförbundets 2 212 modersmåslärare kommer gå i pension inom sju år. Samtidigt är intresset för yrket svalt bland dagens lärarstudenter⁷. På 90-talet lades den tidigare finska modersmåslärarytbildningen ned men återupplivades 2014 på Stockholms universitet. Med tanke på att finska är Sveriges största språk efter svenska ser vi det som önskvärt att fler universitet och högskolor får ansvaret för finskspråkig modersmåslärarytbildning. Förslagsvis även i Göteborg och Umeå. Vi ser även att staten borde ge en bonus till de studenter som studerar till ämneslärare och som kombinerar sitt huvudämne med ett nationellt minoritetsspråk. Bonusen kan antingen vara en delvis avskrivning studieskuld eller genom ett statligt språktillägg där lärare som undervisar i ett nationellt minoritetsspråk får påslag på lönen med x antal kronor. I Finland är det vanligt med dessa språktillägg.

Språktillägget betalas ut i de yrken där kunskaper inom svenska och teckenspråk är meriterande. Språktillägget kan ligga mellan 15-20 € i månaden och är vanligt inom vård-, omsorg- och tjänstemannasektorn⁸.

Med tanke på att läget är kritiskt och fler modersmåslärare är akut ser vi det som en satsning att staten går in och avskriver studielån vid uppnådd examen. Vi ser att fjärrundervisning kan användas som ett komplement, men att det inte ska vara den huvudsakliga undervisningsmetoden.

6 Sveriges Radio: Lärarbrist en förklaring till utebliven undervisning.

<http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=185&artikel=6380405>

7 Lärarnas Nyheter: Stort behov av fler modersmåslärare.

<http://www.lararnasnyheter.se/lararnas-tidning/2013/10/01/stort-behov-fler-modersmalslarare>

8 Hoitajat: Kielilisät. <https://hoitajat.net/forums/topic/3750-kielilisät/>

Förslagspunkter:

- att den finska modersmålsläraryrket utbildningen arrangeras på fler orter
- att lärarstudenter med ett nationellt minoritetsspråk får sin studieskuld delvis avskriven vid uppnådd examen om dessa kombinerar huvudämnet som modersmåls lärare
- att fjärrundervisning är ett komplement till den huvudsakliga undervisningen

2. Sverigefinsk förskoleverksamhet

Förvaltningskommunerna har enligt det förstärkta skyddet i minoritetslagen en skyldighet att erbjuda förskoleundervisning helt eller delvis på det berörda minoritetsspråket.

När Europarådet skapade konventionen åsyftades att den större delen av verksamheten ska ske på minoritetsspråket med inslag av majoritetsspråket. Men på svenska har paragrafen tolkats som att det offentliga enbart behöver ge inslag av minoritetsspråket i förskolan. Detta har lett till att en del förvaltningskommuner helt erbjuder förskoleverksamhet på finska, medan andra förvaltningsområden enbart erbjuder ett modersmålsstöd en timme i veckan på en svenskspråkig förskola.

Det har rapporterats om att kommuner även tolkar lagen som att det är tillräckligt att ha en finskspråkig personal på en svensk förskola eller att ha finskspråkiga böcker i en hylla på en förskola. Regeringen måste se till att förtydliga

lagtexten för att undkomma missförstånd. Att förskolan i huvudsak är på finska är viktigt för att finskan ska bli ett levande språk. Är svenskan normen på förskolorna kommer även de sverigefinska barnen ha det svenska språket som norm sinsemellan - forskning understödjer detta. Vi uppmanar att språkbad eller full immersion även juridiskt ska tillåtas fullt ut för de nationella minoritetsspråken då denna metod fungerat vid språkrevitalisering av minoritetsspråk i andra europeiska länder⁹.

Förslagspunkter:

- att minoritetslagens paragraf om förskolan ska förtydligas för att röja bort missförstånd kring begreppet "helt eller delvis"
- att språkbad tillämpas juridiskt

3. Sverigefinsk grundskoleundervisning

Att vara flerspråkig är något positivt och Sverigefinska Ungdomsförbundet ser kunskaper inom flera språk som en stor tillgång. Däremot anser vi att det inte får ske på bekostnad av uppdraget att stärka finskans ställning i Sverige. Det är inte acceptabelt att det råder en situation där majoritetsspråket är norm med inslag av finska. Vi förordar alltid en enspråkigt finskspråkig grundskola - med inslag av svenska. Att driva på för en tvåspråkig utbildning förhåller sig inte till verkligheten. En förskola eller grundskola med stora inslag av svenska leder inte till att stärka minoritetsbarnens kunskap i finska. Sverigefinska Ungdomsförbundet har tagit emot alarmerande rapporter från lärare inom de sverigefinska skolorna att eleverna pratar svenska sinsemellan och att nivån på finskan är låg - även på de finskspråkiga skolorna!

I Sverige är svenska ett väl etablerat majoritetsspråk men även väl etablerat inom sverigefinska familjer. Tränar man i ett idrottslag där man talar svenska, även hör sina föräldrar tala svenska sinsemellan samt har vänner utanför skolan som man umgås med på svenska så kan inte en tvåspråkig skola gå i rätt riktning för att stärka individernas modersmål. De sverigefinska eleverna får alltså inte tillräckligt mycket tid att tala sitt modersmål. Ungdomsförbundet anser att det är oundvikligt att lära sig svenska i Sverige - även vid studier på en finskspråkig skola.

Det finns tvåspråkighetsforskning som visar på att undervisning på andra språk än modersmålet har en subtraktiv inverkan för barn med ett minoritetsspråk som modersmål, det vill säga att majoritetsspråket skadar minoritetsspråket.

Det är bara för elever som har ett majoritetsspråk som modersmål som tvåspråkig undervisning har en additiv verkan, det vill säga att det andra språket tillför något i stället för att skada kompetensen i barnets modersmål.¹⁰

Enligt en annan forskning gjord på samiska skolor i Finland och Norge så talar barn i enspråkigt samiska skolor oftare flytande samiska än de som går i tvåspråkiga skolor. I tvåspråkiga skolor påverkas minoritetsspråket negativt.¹¹

Vi lyfter ett exempel från Helsingfors. Finlandssvenska elever som genomför sin skolgång på svenska lyckas ändå i vuxen ålder att vara helt flytande i finska. Helsingfors är en tvåspråkig kommun där 94 % av kommunens övriga invånare talar finska som samhällsbärande språk.

Det finns ett strukturellt hinder för de sverigefinska skolor som vill verka helt på finska. I grundskoleförordningen samt gymnasieförordningen anges det att undervisningen som ges på ett annat umgängesspråk än svenska högst får uppgå till hälften. Dessutom ska undervisningen planeras så att undervisningen på svenska successivt ökar. Då sverigefinnar har en särställning från andra språkgrupper i landet måste de sverigefinska skolorna själva få avgöra hur stor del av undervisningen som ska ges på respektive språk. Det är inte acceptabelt att myndigheter med ansvaret att stärka finskan och som ska följa lagen samtidigt begränsar användandet av finskan.

Förslagspunkter:

- att 50 %-regeln avskaffas för grund- och gymnasieskolor som verkar på ett nationellt minoritetsspråk
- att enspråkiga lösningar för den sverigefinska förskolan och grundskolan förordas

Genom minoritetslagen där det står angivet vilka rättigheter man ska få i en så kallad förvaltningskommun växer utbudet för förskoleverksamhet på finska. Utöver dessa förskolor finns även ett 10-tal sverigefinska grundskolor i landet. Vi anser att det är problematiskt att lagen enbart lyfter rättigheten till förskola samt äldreomsorg. Om en inte underhåller sitt språk efter fem års ålder försvagas modersmålet ändå. Därför anser vi att finskspråkig grundskoleundervisning ska finnas med i det förstärkta skyddet. Vi förordar egna sverigefinska grundskolor men tar hänsyn till att även finskspråkiga klasser på redan existerande svenskspråkiga skolor ska vara godtagbara. I dag finns den vanliga

skolförordningen dit de sverigefinska skolorna hör, samt en sameskolförordning. Vi tycker det vore önskvärt att anta en egen sverigefinsk skolförordning.

Sverigefinska Ungdomsförbundet anser att friskolor är ett bra komplement för att komma till bukt med den avsaknade finska grundskoleundervisningen, men vi anser inte i grunden att ansvaret ska ligga hos föräldrakooperativ eller privata alternativ. Går en friskola eller skolan i konkurs försvinner utbildningsenheten.

En finskspråkig grundskoleundervisning kan inte stå och falla på privata alternativ. Det är kommunernas ansvar att se till att möjliggöra grundskolestudier på finska. Ett exempel på detta är den Sverigefinska Språkskolan i Örebro som gick i konkurs¹². Läggs ansvaret på det privata måste en tilläggsklasul skapas där kommuner måste ta över verksamheten vid konkurs så att långsiktiga sverigefinska skolor blir ett kommunalt intresse.

Vi vill även att Sverige tittar på möjligheten till samkommuner för att uppnå nya sverigefinska grundskolor. Där grannkommuner går ihop och delar på ansvaret och kostnaden. Detta används redan i dag flitigt i Finland för att uppnå svenskspråkig service¹³.

Förslagspunkter:

- att finskspråkig grundskoleundervisning ska ingå i det förstärkta skyddet
- att det skapas en separat sverigefinsk skolförordning
- att finskspråkiga friskolor är ett bra komplement, men att ansvaret att trygga den finskspråkiga grundskoleutbildningen åligger kommunerna

4. Riksgymnasium för finska och meänkieli

I dag finns ingen möjlighet att genomföra gymnasiestudier på finska i Sverige. Detta vill vi åtgärda genom att staten inrättar ett riksgymnasium för finska och meänkieli på de större gymnasieprogrammen (samhällskunskap, naturkunskap, ekonomi och språk). För att det är ett riksgymnasium med riksintag ska CSN bekosta elevernas inackorderingsavgifter.

Exempelvis finns det redan ett rikstäckande gymnasium för döva och hörselskadade i Örebro¹⁴, samt ett samegymnasium i Jokkmokk¹⁵, som fungerar på liknande sätt. Vi tror att detta skulle vara en positiv stathöjare för finskan och meänkielin som språk, samt för att stärka unga sverigefinnar och tornedalingars identitet. Tidigare har Sverigefinska skolan i Fridhemsplan (Stockholm) testat detta genom att låta niondeklassare få genomföra gymnasiekurser på grundskolan, men försöket misslyckades då elevunderlaget var för litet. Vi tror att detta har att göra med att utbildningen inte marknadsfördes tillräckligt, då intaget inte var rikstäckande samt då utbudet av gymnasieprogram var för litet. Genom att ha ett riksintag där CSN bekostar inackorderingsavgifter tror vi att det kan locka tillräckligt många sverigefinska och tornedalska gymnasister att söka sig till en sådan gymnasieskola då en tillfällig flytt från hemorten till södra Sverige lockar.

Då det även är stor brist på timmanställda inom finskspråkig kundservice samt vård och omsorg ser vi även en stor möjlighet för dessa gymnasister att redan under gymnasieperioden lätt få in sin första fot på arbetsmarknaden genom samarbeten med näringslivet och offentlig förvaltning. Fokuset ligger på de sverigefinska eleverna men i mån av plats kan gymnasieskolan öppna upp för finländska studenter för att fylla ut elevunderlaget.

Förslagspunkter:

- att det inrättas ett riksgymnasium för finska och meänkieli

5. Övrig undervisning

Under hela 1900-talet har en skämskultur funnits i den sverigefinska folkgruppen på grund av förtryck och hårda attityder från staten och enskilda individer inom majoritetssamhället som lett till att sverigefinnar assimilerats samt valt att inte föra vidare sitt språk. Statusen för finskan höjdes genom erkännandet som ett nationellt minoritetsspråk år 2000. Inom flera sverigefinska familjer har kunskapen att tala finska uteblivit en generation. Flera familjer vill nu återta språket genom den nya modersmålsundervisningen där barn utan förkunskaper i finska ändå kan få studera det berörda nationella minoritetsspråket som modersmål. Det kan finnas äldre släktingar som talar finska men Sverigefinska Ungdomsförbundet menar att om språket inte blir ett levande språk i hemmet riskerar den nya modersmålsundervisningen att falla. Hela familjen måste ta tillbaka språket. Rätten till sitt språk och identitet är en mänsklig rättighet och för att återta språket föreslår vi en utbildning i finska för föräldrar som ska motsvara 250 studietimmar. Detta skulle innebära en studiedag i veckan under åtta månader, därefter finns möjligheten att studera finska vidare på universitet.

Denna metod används redan för föräldrar till teckenspråkiga barn som har rätt till teckenspråksutbildning för föräldrar (TUFF) motsvarande 250 timmar. Syftet med utbildningen är att ge föräldrar sådana färdigheter att använda teckenspråket i kontakten med sitt barn och därmed främja barnets språkliga utveckling. Andra som likställs med föräldrar kan antas till utbildningen, den som är gift eller sambo med en förälder till ett dövt barn.¹⁶

Förslagspunkter:

- att det tas fram en utbildning i finska för föräldrar motsvarande 250 studietimmar

6. Psykisk ohälsa

Vi vill stärka möjligheten för sverigefinska barn och unga att i kontakt med psykologisk personal, exempelvis med psykolog och psykoterapeut, få behandling på finska. Om detta ej är möjligt att terapeuten i alla fall har förståelse och kunskap för den sverigefinska kulturen.

Enligt Folkhälsomyndighetens rapport "Hur mår Sveriges nationella minoriteter?" står det angivet att när det gäller självskattad hälsa uppgav finlandfödda kvinnor och män i mindre utsträckning att de hade en bra hälsa jämfört både med hela befolkningen men också i relation till relevant referensgrupp (boende, ej finlandfödda, i finska förvaltningskommuner).¹⁷

I Finland är det dock tvärtom. Professor Fjalar Finnäs vid Åbo Akademi kommenterar skillnaden som finns mellan finlandssvenskar och finnar i Finland följande: Det finns en mycket klar skillnad mellan språken när det handlar om skilsmässor, arbetslöshet och förtidspensionering. Fler finskspråkiga verkar skilja sig, procenten arbetslösa är högre bland finskspråkiga än finlandssvenskar och det finns procentuellt fler finskspråkiga förtidspensionerade i åldern 55-59 år än bland finlandssvenskar.¹⁸

Förslagspunkter:

- att barn och ungdomar som söker hjälp ska erbjudas finstalande terapeuter
- att finskspråkig personal tydligt ska listas på respektive mottagnings hemsida

16 Specialpedagogiska skolmyndigheten: Teckenspråksutbildning. <https://www.spsm.se/kurser--aktiviteter/for-foraldrar/teckenspraksutbildning/>
17 Statens folkhälsoinstitut: Hur mår Sveriges nationella minoriteter? <https://www.folkhalsomyndigheten.se/documents/livsvillkor-levnadsvanor/nationella-minoriteter/redovisade-uppdrag/aterrapportering-hur-mar-sveriges-nationella-minoriteter.pdf>

18 Folkhälsan: Finlandssvenskarnas bättre hälsa - sanning eller myt? <http://www.folkhalsan.fi/Web/Apps/News/NewsItem.aspx?id=9489&i-tem=23604>

7. *Författning och konstitution*

Utöver grundskyddet för de nationella minoriteterna har vi även ett förstärkt skydd i ett antal kommuner, dessa kallas för förvaltningskommuner. Dessa kommuner har kunnat bli förvaltningskommuner för samiska, finska och meänkieli. För att täcka den merkostnad som uppstått betalas ett bidrag ut beroendes på antalet invånare.

I dag följer inte förvaltningskommunerna minoritetslagen på ett tillfredsställande sätt. Vid sidan av en översyn av den nuvarande lagen som är för diffus och tolkningsbar ser vi det även nödvändigt med en tillsynsmyndighet som har uppdraget att granska hur kommunerna lever upp till lagen. Denna myndighet ska även kunna bötfälla kommunerna att betala tillbaka en del av bidraget om inte lagen efterlevs.

Ungdomsförbundet ser detta som nödvändigt då en ökning av modersmålsundervisningens timantal inte ens skett inom de finskspråkiga förvaltningsområdena. Dessutom fungerar systemet dåligt då 25 % av kommunerna inte erbjuder någon form av förskoleverksamhet på finska oavsett om det är deras skyldighet.

Exempelvis hävdar Norrtälje kommun att intresset varit lågt och att man mottagit för få intresseanmälningar för en verksamhet. Grundidéen i en behovsanalys är felaktig då detta är en rättighetslag. Antalet är oväsentligt och förskoleverksamheten ska erbjudas. Vill enbart ett barn ha förskoleverksamhet ska denna erbjudas möjligheten.

Förslagspunkter:

- att det tillsätts en tillsyns- och straffmyndighet som ska granska att förvaltningskommunerna efterlever lagen

Om intresseanmälningar har inkommit och man inte erbjudit verksamhet har man brytit mot lagen.

I dag är Sverige ett mångkulturellt land där det talas närmare 200 olika språk. Vid sidan av svenskan räknas 3 av dessa som historiskt territoriellt talade språk i Sverige; finska, samiska och meänkieli, samtliga tre språk är nationella minoritetsspråk. Dessa språk har till skillnad från andra språk inte invandrat till Sverige utan alltid talats här.

Idén om förvaltningsområde för samiska, finska och meänkieli var en god idé då den presenterades år 2009. Statusen för språken skulle höjas i de kommuner som blev förvaltningskommuner då det skulle ställas hårdare krav på kommunerna, gentemot grundskyddet i minoritetslagen som gäller för hela landet. Oavsett om idéen var god har den inte fungerat i praktiken. Flera förvaltningskommuner har ignorerat ansvarsuppgifter som uppdraget innebär.

Då Sverigefinska Ungdomsförbundet vill bryta en felaktig och nationalistisk bild av Sverige som ett enspråkigt land, då det inte är sant, föreslår vi att regeringen arbetar fram en ny språklag som vänder sig till tvåspråkiga- och flerspråkiga kommuner. Därefter ska kommuner kunna omfattas av denna lag genom ett eget kommunfullmäktigebeslut. Förändringen ska gälla för finska, samiska och meänkieli.

Förslaget fungerar redan i dag i Norge. Norskan är det enda huvudspråket i Norge på nationell nivå. Däremot finns det flera kommuner i landet som är officiellt flerspråkiga mellan samiska-norska, kvänska-norska, samt även samiska-norska-kvänska. Denna status är ett viktigt erkännande på lokal nivå för att bryta bilden av Sverige som ett enspråkigt land, och för att äntligen ge ett ordentligt erkännande.

Förslagspunkter:

- att Sveriges kommuner har möjligheten att vara juridiskt flerspråkiga

8. Demokrati

Enligt Barnkonventionen har varje barn rätt att behålla sin identitet (artikel 8) och skolan ska hjälpa barnet att utvecklas och lära sig om mänskliga rättigheter (artikel 29) samt att ett barn som tillhör en minoritet eller ursprungsbefolkning har rätt till sitt språk, sin kultur och religion (artikel 30).

En utav de största utmaningarna i den sverigefinska folkgruppen är att många unga sverigefinnar inte känner till att de talar ett nationellt minoritetsspråk eller tillhör Sveriges största nationella minoritet. Om man inte känner till detta vet man således inte vilka rättigheter man har. Vi ser att det är ytterst viktigt att skolan följer läroplanen för grundskolan och gymnasiet och informerar Sveriges elever om de nationella minoriteterna och vilka rättigheter man har genom dessa.

Sverigefinska Ungdomsförbundet är glada att Barnkonventionen äntligen ämnar att bli en ny lag men vill betona att det är ytterst viktigt att det offentliga arbetar utifrån ett barnrättsperspektiv. Med hänvisning till detta är det viktigt att vi själva alltid argumenterar utifrån ett rättighetsperspektiv där vi ser våra språkliga och kulturella rättigheter som barnrättsfrågor och mänskliga rättigheter.

Förslagspunkter:

- att ungdomsförbundet alltid argumenterar utefter ett barnrättsperspektiv samt behandlar våra frågor som mänskliga rättigheter och inte som minoritetsfrågor
- att det offentliga ska intensifiera arbetet ur ett barnrättsperspektiv

I Finland används medborgarinitiativ som ett verktyg för den direkta demokratin där finska medborgare kan lägga fram ett initiativ för riksdagen om att en lag borde stiftas eller ändras. Medborgarinitiativsförfarandet kompletterar den traditionella representativa demokratin. Det ska samlas in underskrifter (stödförklaringar) av minst 50 000 röstberättigade finländska medborgare som stödjer initiativet under en period på sex månader för att Riksdagen ska behandla ärendet. Stödförklaringarna kan samlas in via nätet eller i skriftlig form på papper¹⁹.

I en tid då medborgare känner att det är svårt att påverka samhället i rätt riktning tror Sverigefinska Ungdomsförbundet att medborgarinitiativ är ett bra verktyg för att utveckla Sverige i en mer demokratisk riktning. Vi anser att detta är ett bra kompletterande verktyg för att sätta de nationella minoriteternas frågor på agendan samt att blåsa liv i minoritetsgruppernas påverkansarbete och aktivism.

Förslagspunkter:

- att systemet med medborgarinitiativ tas i bruk i Sveriges Riksdag

9. Utrikesfrågor

Ungdomsförbundet stödjer i alla avseenden svenskan i Finland då finlandssvenskarna är på ett ungefär i samma situation som sverigefinnarna - en minoritet. Detta band och likhet mellan finlandssvenskar och sverigefinnar är unikt då våra två länder delar två språk, det vill säga att det både i Sverige och i Finland talas både svenska och finska. Vid sidan av Europarådets och FN:s granskning av mänskliga rättigheter i våra två länder skulle ungdomsförbundet vilja föreslå att Finland och Sverige för en bilateral parallellgranskning och rapportering till varandra för att ständigt arbeta och utveckla de två språkens status i vardera land.

Förslagspunkter:

- att Sverigefinska Ungdomsförbundet i alla avseenden stödjer svenskan som nationalspråk i Finland
- att Sverige och Finland inrättar en bilateral parallellrapportering av finskans ställning i Sverige och svenskans ställning i Finland för att föra ländernas dialog närmare

10. Synliggörande och information om historiska överträdelser

Under nationalismens framfart på 1800-talet växte idén om ett land, ett folk och ett språk. Föreställningar om det egna folkets ”renhet” växte. Under 1800-talet började även idéerna om demokratin ta form i Sverige. Men vem skulle få ta del av den nya demokratin och vilka

tillhörde egentligen ”folket”? I det nya enhetliga Sverige som skulle formas fick inte finskan, samiskan och meänkielin plats²⁰.

Skolan har varit ett av de mest effektiva formerna för den svenska nationalstaten att assimilera de övriga språkgrupperna. Den obligatoriska skolformen som infördes 1842 var ett viktigt steg framåt för Sverige som land, men samtidigt ett stort steg tillbaka för det flerspråkiga Sverige eftersom skolan blev en förtryckarinstans gentemot övriga språkgrupper i landet. Från och med införandet av folkskolan och långt in på 1900-talet skulle samiska, sverigefinska och tornedalska barn förbjudas att tala sitt språk, ges svenska namn vid sidan av sina ursprungliga namn samt i vissa fall även tvångsomhändertags från sina föräldrar för att bryta länken till språket och kulturen som hämmade svenskheten.

1922 införde Sverige som världens första land ett statsfinansierat rasbiologiskt institut i Uppsala där rasforskare reste land och rike runt för att experimentera på 10 000-tals människor tillhörandes våra nationella minoriteter²¹.

1934 kom den första steriliseringslagen och 1941 förenklades reglerna för att sterilisera människor på ”social indikation”. Människorna som blev offer var som regel fattiga människor från socialt utsatta grupper. Man har diskuterat om vissa grupper sorterades fram av rent rasistiska skäl som samer och romer. Men forskningen tyder på att man försökte sterilisera bort ett socialt arv snarare än ”rastillhörighet”. Rasbiologin förlorade snart sin trovärdighet, men steriliseringarna fortsatte fram till 1976²². Sverigefinska Ungdomsförbundet vill att svenska statens historiska överträdelser ska synliggöras på ett brett sätt. Vi vill att det

20 Levande Historia: Rasbiologins bakgrund. <http://www.levandehistoria.se/fordjupning-rasbiologi/kapitel-1-rasbiologins-bakgrund>

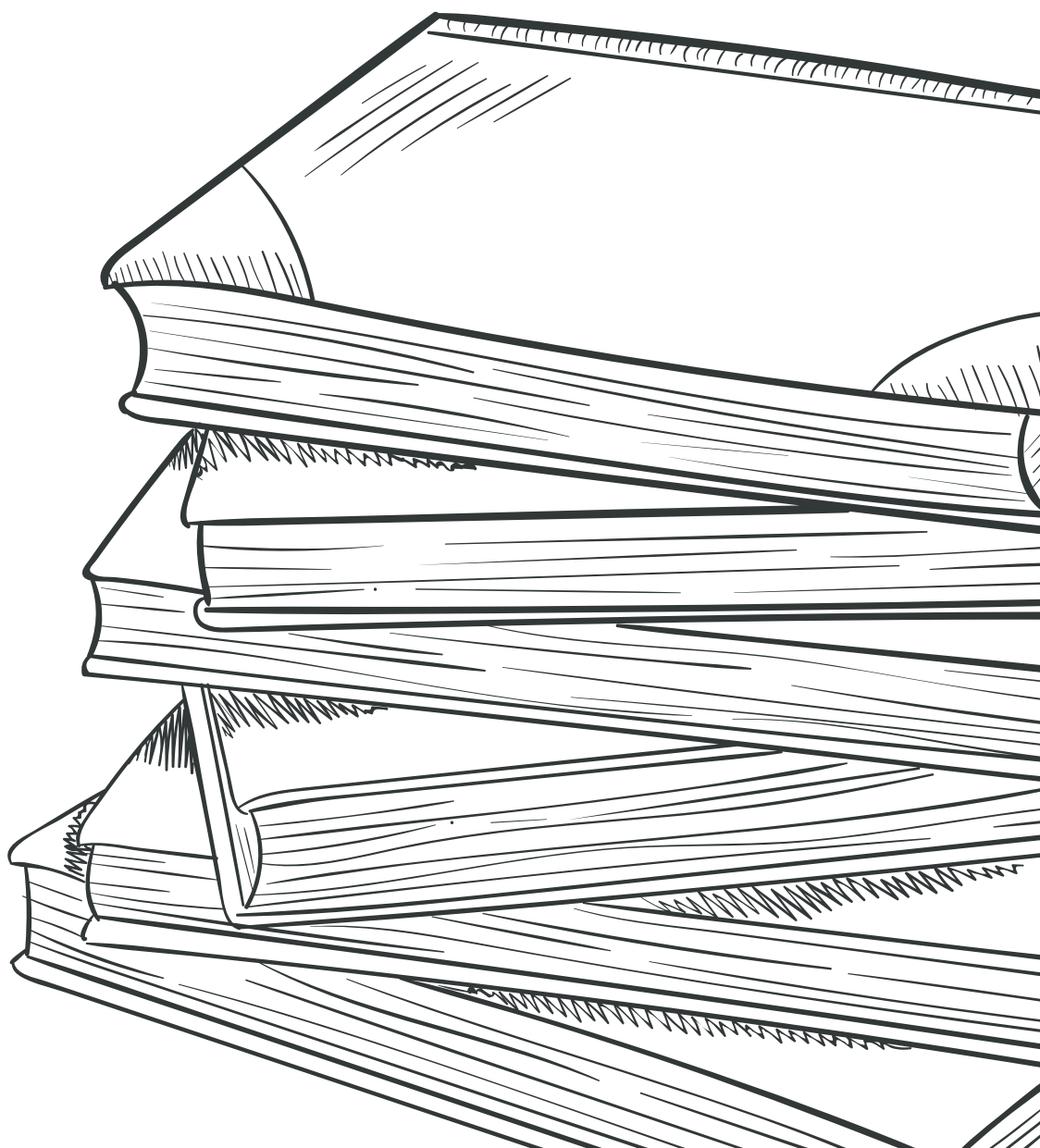
21 Levande Historia: Rasbiologin i Sverige. <http://www.levandehistoria.se/fordjupning-rasbiologi/kapitel-3-rasbiologin-i-sverige>

22 Levande Historia: Steriliseringsfrågan. <http://www.levandehistoria.se/fordjupning-rasbiologi/kapitel-4-steriliseringsfragan-politik-och-praktik>

inrättas en sanningskommission och tas fram en vitbok även för sverigefinnarna, vi vill att Forum för levande historia lyfter fram sverigefinnarnas historia i Sverige och vi vill slutligen även att kurslitteraturen i historia för grundskolan och gymnasiet lyfter fram Sveriges gemensamma historia - både de positiva som negativa delarna. Vi kräver även att man i Uppsala synliggör Rasbiologiska institutets verksamhet för att dessa historiska överträdelser aldrig ska glömmas. Det räcker inte att tala om Förintelsen, vi måste även synliggöra den mörkare delen av Sveriges historia i en tid då intoleransen mot människor med olika bakgrunder ökar.

Förslagspunkter:

- att Rasbiologiska institutets verksamhet synliggörs i Uppsala
- att Forum för levande historia i sin historiska kontext av rasism inkluderar sverigefinnarna
- att kurslitteraturen i historia på grundskolan och gymnasiet lyfter Sveriges gemensamma historia
- att en sanningskommission och vitbok tas fram om statens historiska behandling av sverigefinnarna

11. Språkcentrum för finska och meänkieli

Erfarenheterna visar att arbetet Samiskt språkcentrum varit framgångsrikt för de samiska språken och kulturen.

Under perioden 2010-2015 har Samiskt språkcentrum i Dearn/Tärnaby och Staare/Östersund tagit viktiga steg för att skapa ett systematiskt revitaliseringsarbete genom utvecklandet av metoder och verktyg som utgår från samiskans behov och som bedöms lämpliga i svenska förhållanden. Språkcentret har också arbetat med att ge en nulägesbeskrivning av situationen för samiska och gjort utåtriktade insatser för att öka samers intresse och engagemang för revitalisering. Det finns behov av ett liknande språkcentrum med motsvarande uppdrag för meänkieli och finska.

Samiskt språkcentrum har även arbetet med något som kallas för språkspärr. Detta innebär att personer inte vågar prata sitt modersmål i offentliga miljöer då man upplever att ens språk är begränsat. Begränsningen kan till exempel vara en person i ens omgivning som kritiserar eller ens egna inre kritiker. Detta projekt fokuserade på kognitiv beteendeteori för att möta och erkänna sina rädslor som hindrar en ifrån att tala sitt språk. Vi ser att språkspärr är någonting som många unga sverigefinnar lider av²³.

Ett språkcentrum för finska och meänkieli skulle på många sätt fungera som Samiskt språkcentrum med fokus på den sverigefinska och meänkieliska kontexten.

Vi anser att många av våra förslag är tillämpbara att genomföras på ett sådant här språkcentrum. Träna bort språkspärrar, nybörjarkurser i finska och meänkieli, revitaliseringsprogram för föräldrar och så vidare.

Är det inte märkligt att både Norge²⁴ och Finland²⁵ fått svenska kulturcentrum, men att Sverige fortfarande saknar ett finskspråkigt kultur- och språkcentrum? Orsaken till detta är strukturellt där det finska språket och den finländska kulturen fortfarande uppfattas som lägre stående.

Mer information rörande ett språkcentrum för finska och meänkieli kan läsas i Sverigefinländarnas Delegations och Svenska Tornedalingars Riksförbunds rapport ”Etablering av ett språkcentrum för meänkieli och finska”.²⁶

Förslagspunkter:

- att det inrättas ett språkcentrum för finska och meänkieli

23 Sametinget: Samiskt språkcentrum. <https://www.sametinget.se/13333>

24 Voksenåsen: <http://www.voksenaasen.no>

25 Hanaholmen: <http://www.hanaholmen.fi/se/>

26 Leena Huss & Kaisa Syrjänen Schaal: Etablering av ett språkcentrum för meänkieli och finska. <http://www.minoritet.se/3905>

